

FORSKNINGSPROJEKT

Fortællinger om kvindeliv på tværs af grænser.

- Et møde mellem kunst og forskning

*v. Professor Ann-Dorte Christensen,
Institut for Sociologi og Socialt Arbejde
Aalborg Universitet*

I tilknytning til Marit Benthe Norheims Life-boats projekt er der etableret et møde mellem kunst og forskning. Dette sker i forbindelse med den tredje båd om 'minder', hvor 18 af bådens 19 galionsfigurer danner baggrund for en sociologisk analyse af forholdet mellem livsfortællinger og transnationale erfaringer baseret på biografiske interviews med kvinder, de alle er over 70 år og har boet og arbejdet i flere lande.

Der lægges vægt på kvindernes tilhørsforhold og deres flerkulturelle erfaringer i et livshistorisk perspektiv. Hver fortælling er på den ene side unik og baseret på individuelle erfaringer om styrke, smerte og længsel. På den anden side er fortællingerne også - hver for sig og tilsammen - udtryk for væsentlige samfundsændringer, hvor flugt, migration og møde mellem forskellige kulturer i dag er et vilkår for mange mennesker. Med Life-boats som ramme bliver kvindernes fortællinger således et møde mellem forskellige kvindeliv på fælles rejse.

Forskningsprojektets indhold og perspektiver

De 18 udvalgte kvinders liv er kendetegnet af migration og bevægelser på tværs af landegrænser. Langt hovedparten af kvinderne er bosiddende i Danmark, men kommer fra forskellige samfundslag og kulturer. Kvinderne interviewes ud fra en biografisk narrativ tilgang, som betyder, at hver fortælling er unik og baseret på egne erfaringer om styrke, smerte og længsel. Men samtidig er fortællingerne også - hver for sig og tilsammen - udtryk for væsentlige samfundsændringer, hvor migration og mødet mellem forskellige kulturer i dag er et vilkår for mange mennesker (Glick Schiller & Caglar, 2009; Kofoed & Simonsen, 2012; Christensen, 2015). Med Life-boats som ramme bliver kvindernes fortællinger således et møde mellem forskellige kvindeliv på fælles rejse i tid og rum. Sammen repræsenterer de i deres forskellighed en fortælling om mangfoldighed og diversitet.

Et centralt begreb vil være '*ruter og rødder*', der er en metafor, som understreger, at ruter i form af mobilitet og bevægelse sker i et tæt samspil med de rødder, man har med sig, og som er skabt gennem et livsforløb (Gustafson, 2001). Eller formuleret med den amerikanske forfatter Gertrude Steins ord: "Hvad nytte har rødder, hvis man ikke kan tage dem med sig?" Citatet er Steins svar på et

spørgsmål om, hvorvidt hun har mistet sine amerikanske rødder efter at have levet det meste af sit liv i Paris” (Emmertsen et al. 2005).

Tilknytning til steder og til mennesker er lagret i den enkeltes erindring. Men erindringer tilskrives hele tiden nye betydninger og meninger, når de genfortolkes i andre lokaliteter og i mødet med nye mennesker. Det er disse processer mellem *fortid, nutid, fremtid* – mellem dét der var, dét der er, og dét der kommer - som projektet i fortælling, tekst og kulturelt udtryk vil formidle (Thielst, 1994; Bruner, 2004; Phoenix, 2013).

Som en klassisk symbolsk udtryksform repræsenterer galionsfiguren skibets beskytter. Den tredje Life-boat får dermed 19 kvindelige beskyttere. Udover at tage vare på skibet, skal de kvindelige galionsfigurer i kraft af al deres forskellighed også forstås som beskyttere mod snæversyn, undertrykkelse og intolerance. De repræsenterer ikke forskellige nationer; snarere er de ambassadører for det transnationale og for kulturelle værdier på tværs af landegrænser. Det er indhold, samspil og bevægelser i disse tværkulturelle møder, som de sociologiske analyser vil sætte fokus på og formidle dels på skrift og dels som en integreret del af galionsfigurernes skulpturelle udtryk.

Et væsentligt element i projektet er *mødet mellem kunst og forskning*. Dette møde i skæringsfeltet mellem det analytiske, det kreative og det æstetiske er et bærende element i skabelsen af galionsfigurerne. Med projektet bliver det muligt at opsamle og perspektivere disse processer, hvilke vil bidrage til forståelser af, hvordan man eksempelvis kan designe kreative forskningsprocesser og læringsforløb, der integrerer kunstbaserede vidensformer.

“It also seems probable that the most creative thinking occurs at the meeting places of disciplines. At the center of any tradition, it is easy to become blind to alternatives. At the edges, where lines are blurred, it is easier to imagine that the world might be different. Vision sometimes arises from confusion” (Bateson, 1989:73).

Metode og data

Der indsamles 18 livsfortællinger med kvinder over 70 år, som kommer fra forskellige kulturer og har erfaringer med at bo eller arbejde i andre lande og kulturer end hvor de oprindeligt stammer fra. Alle interviewene foretages i Danmark, og 16 af kvinderne er bosiddende her. Interviewpersonerne er udvalgt med vægt på at sikre en bredde hvad angår nationalitet/oprindelsesland, social baggrund, religion mv.

Interviewene er foretaget af Marianne Knudsen, tidligere journalist ved Danmarks Radio Nordjylland og Ann-Dorte Christensen.

De sociologiske analyser af datamaterialet foretages af Ann-Dorte Christensen. Livsfortællingerne analyseres i forhold til følgende tre hovedtemaer:

- Biografisk profil og opvækstbetingelser
- Ruter og rødder – dvs. migration og bevægelse på tværs af lande og kulturer
- Tilhørsforhold og livets grundlæggende meningsbærende elementer (religion, kærlighed, politik, sanselighed, kunst mv.)

Analyserne udformes som sociologiske portrætter af kvinderne. Disse er baseret på interviewene, men analyseret i et tæt samspil og dialog med Marit Benthe Norheims kunstneriske proces med skabelse af kvindernes skulpturportrætter.

Videnskabelige og formidlingsmæssige bidrag

Projektet formidles først og fremmest gennem bogen *Mit skib er ladet med Minder. Fortællinger om kvindeliv på tværs af grænser*. Bogens bærende element er de 18 livshistoriske portrætter, som fremstilles som sociologiske analyser i et tæt samspil med Marit Benthe Norheims symbolske skulpturportrætter af galionsfigurerne på den tredje Life-boat om minder. Bogen udkommer på Aalborg Universitetsforlag på dansk og engelsk, oktober, 2016.

Herudover vil projektet blive afrapporteret i 2 engelsksprogede videnskabelige artikler. Den ene vil være en analyse af transnationale migrationserfaringer og den anden en videnskabelig diskussion af mødet mellem kunst og forskning. Herudover vil der blive udarbejdet en bredt formidlet artikel om sidstnævnte emne til et dansk kunstmagasin.

Samarbejde: Projektet er lavet i samarbejde med billedkunstner Marit Benthe Norheim og journalist Marianne Knudsen. Helene Møller Larsen har været ansat som forskningsassistent.

Finansiering: Projektet er støttet af Spar Nord Fonden

Referencer

- Bateson, Mary Catherine (1989) *Composing a Life*. New York: Grove Press.
- Bruner, Jerome (2004): *At fortælle historier i juraen, i litteraturen og i livet*. København: Alinea.
- Christensen, Ann-Dorte (2015): "When the Strangers Take Root – Ambivalent Feelings of Belonging and Identities", in Stine Thidemann Faber and Helene Pristed Nielsen (eds.) *Remapping Gender, Place and Mobility: Global Confluences and Local Particularities in Nordic Peripheries* Farnham: Ashgate Publ. pp. 93-108.
- Emmertsen, Rasmus Jøssing et al. (2005): "Rod i verden", *Passage. Tidsskrift for litteratur og kritik*, 54, pp. 3-4.
- Glick Schiller, Nina og Ayse Caglar (2009): "Towards a comparative theory of locality in migration studies: migrant incorporation and city scale", *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 35 (2), pp. 177-202.
- Gustafson, Per (2001): "Roots and routes. Exploring the relationship between place attachment and mobility", *Environment and Behavior*, 33 (5), pp. 667-686.
- Kofoed, Lasse og Kirsten Simonsen (2012): "(Re)scaling Identities: Embodied Others and alternative Spaces of Identification", *Ethnicities* 12 (5), pp. 623-642.

Phoenix Ann (2013): "Analysing narrative contexts", in Molly Andrew et al. (eds) *Doing Narrative Research*, Sage Publ., pp. 72-88.

Thielst, Peter (1994): *Livet forstås baglæns – men må leves forlæns*. København: Gyldendal.